Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi (2006), Cilt 1, Sayı 31, ss. 1-13.

1998-1999 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILINDA UYGULAMAYA KONULAN ÖĞRETMEN YETİŞTİRME LİSANS PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ALMANCA ÖĞRETMENLİĞİ ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Ergün Serindağ
ÇÜ Eğitim Fakültesi
Alman Dili Eğitimi AD

Yrd. Doç. Dr. Ali S. Aksöz
ÇÜ Eğitim Fakültesi
Alman Dili Eğitimi AD

Prof. Dr. Tahir Balcı
ÇÜ Eğitim Fakültesi
Alman Dili Eğitimi AD

ÖZET
YÖK'çe öngörülen ÇÜEF Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı lisans programının değerlendirilmesi amacıyla yapılan bu çalışma için hazırlık sınıfından olmamak üzere 156 öğrenciye ve Anabilim Dalımızın 12 öğretim elemanına birer anket uygulanmıştır. Anketler SPSS 11.5 programına aktarılmış, daha sonra yorumlanmıştır. Anket sonucunda program ile sorunlar olduğunu, ancak bu sorunların beklenenin altında olduğunu saptadık. Öğrencilerle ilgili olarak çıkarılabilecek sonuç, çok çelişkili yanıtlar verdikleri ve sorunların tanısını koymada zorlandıkları yönündedir.Öğretim elemanlarında da göreceli bir memnuniyet saptadık.
ANAHTAR SÖZCÜKLER: Program, Değerlendirme

ZUSAMMENFASSUNG
Wir haben 156 Studierende und 12Lehrbeauftragte je einer Umfrage unterzogen, um ihre Gedanken über das von YÖK, dem türkischen Hochschulrat vorgeschriebene Studienprogramm der Abteilung für Deutschlehrerausbildung der Pädagogischen Fakultät in Adana zu ermitteln. Die Umfragen wurden zuerst in SPSS 11.5 eingegeben, dann wurden die Ergebnisse interpretiert. Es hat sich ergeben, dass es Studienprogramm-bezogene Probleme gibt, dass diese aber in geringerem Maße sind als erwartet. In Bezug auf die Studierenden könnte man sagen, dass sie bei ihren Antworten inkonsequent sind und Schwierigkeiten bei der Diagnose der Probleme haben. Auch bei Lehrbeauftragten stellten wir eine relative Zufriedenheit fest.
SCHLÜSSELWÖRTER: Studienprogramm, Bewertung

GİRİŞ

Başöğretmen Atatürk'ün başlattığı devrimin en önemli ayaklarından birisi eğitim konusu idi. Atatürk'ün başlattığı eğitim atağının bir uzantısı olarak geçen yüzyılın ortalarına doğru Köy Enstitüleri kurulmuş ve büyük başarılar sağlanmıştı. Ancak Atatürk'ün mirasına sahip çıkmak bir yana, onu siyasi rant uğruna tersine çevirmek isteyenlerin başlattığı yozlaşma, 1970'li yılların ortalarına gelindiğinde doruğuna ulaşmış, öğretmenlerin bir bölümü mektupla birkaç ayda yetiştirilir (!) olmuştur.

1982 yılında çıkarılan 2547 Sayılı YÖK Yasası ile öğretmen yetiştirmede yaşanan bozulmaya ve karmaşaya çare bulunulması düşünülmüş, bu amaçla öğretmen yetiştiren tüm kurumlar üniversite çatısı altında toplanmıştır. Ancak bu girişim de beklenen olumlu sonucu vermemiştir. Dolayısıyla Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Dünya Bankası destekli "Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi" adlı proje kapsamında eğitim fakültelerini yeniden yapılandırmış, yeni yapılanmayı ve programları 1998-1999 Eğitim-Öğretim Yılı'nda yürürlüğe koymuştur. Düzenlemenin başlıca gerekçeleri arasında *yanlış yapılanma, temel amaçlardan uzaklaşma, eğitim fakülteleri ile fen-edebiyat fakülteleri arasında yapılan iş açısından tekrarlar, ülkenin öğretmen ihtiyacını karşılamada gerek nitelik gerekse nicelik bakımından yetersiz kalındığı* gibi düşünceler yer almaktadır (Bak. Eğitim Fakülteleri…2006).

Yapılan düzenlemenin kesinlikle uygulanması ve programlara en az dört yıl dokunulmaması özellikle tavsiye edilmiş, buna uymayanlar hakkında işlem yapılacağı sık sık belirtilmişti. Söz konusu düzenlemeye genelde olumlu bakılmakla birlikte, bazı kuşkular da oluşmuş idi (Örneğin Balcı / Aslan 1999; Uslu 2002; Tapan, N. / Polat, T. / Schmidt, H.-W. tarafından 2000 yılında yayınlanan kitaptaki çalışmalar). Nitekim Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı için oluşturulan programın bir yıl uygulanmasından sonra bazı eksiklik ve aksaklıklar görülmüş, dolayısıyla – yasağa karşın – Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 1999'da programda dikkat çekmeyecek küçük değişikliklere gidilmiştir; o zaman herhangi bir ders kaldırılmamış, yalnızca bazı derslerin yeri değiştirilmiş, bazılarının haftalık saati ve kredisi yükseltilmiş, bazı dersler ise eklenmiştir.

Özellikle son yıllarda gelen ve mezun olan öğrencilerin düzeyindeki inanılmaz düşüş, bu programın da başarısız olduğunu göstermektedir. Bunun nedenlerini araştırmak ve dönütlere göre önerilerde bulunmak, bu alanda çalışanların ortak çalışmalarıyla olanaklı olacaktır.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, ÇÜ Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı programının genel bir fotoğrafını çekmek, uygulanmasında yaşanan aksaklıklar, eksiklikler ve beklentiler varsa bunları saptayarak çözüm önerileri getirmektir.

YÖNTEM

Amacımızı gerçekleştirmek için Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nda okuyan 113'ü kız (% 72.4), 43'ü (% 27.6) erkek toplam 156 öğrenci ile 12 öğretim elemanına birer *Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı Programını Değerlendirme Anket*

Formu doldurtarak konuyla ilgili görüşleri saptadık. Türkoğlu / Erden ve Aslan'ın (2005) "Okulöncesi Lisans Programında Okuyan Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi" adlı bildiri için yararlandıkları anketten Almanca öğretmenliğine uyarlanan ankete hazırlık sınıfı öğrencileri hariç ulaşabildiğimiz tüm öğrenciler katılmıştır.
Nitel çözümleme gerektirenler hariç, anket verilerini SPSS 11.5 paket programına aktardık. Sonuçları aşağıda değerlendiriyoruz.

BULGULAR VE YORUM

Öğrencilerin % 30'u genel liseden, % 9'u öğretmen lisesinden, % 60.2'si ise diğer liselerden mezun olarak Anabilim Dalımıza gelmiştir. Mezuniyet dereceleri, sanılanın tersine genelde iyi (% 48.1) ve pekiyi (% 25.6) durumdadır. Öğrencilerimizin genelde son tercihle geldiği varsayımının da geçerli olmadığı görülmüştür; hatta ilk tercihle gelenlerin oranı (% 20.5) bizi şaşırtmıştır. Buna göre ilk beş tercihle gelenler % 46.8, son tercihle gelenler % 17.9, son beş tercihle gelenler ise % 22.3 olarak saptanmıştır. Bu açıdan bakıldığında, Anabilim Dalımıza gelen öğrencilerin niteliğinin düşük olmadığını görüyoruz.

Hangi etmenler rol oynamış?

Peki Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nı seçen öğrenciler aşağıdaki etmenlerin hangisinden ne derece etkilenmektedir? Ya da öğretim elemanlarının edindiği izlenimlere göre öğrencileri bu konuda etkileyen etmenler ne olabilir?

Tablo 1

Ö=Öğrenci ÖE=Öğretim Elemanı		Yanıt yok		Çok etkili		Etkili		Biraz etkili		Az etkili		Hiç etkili değil(dir)	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Öğretmen olma isteği	Ö	3	1,9	62	39,7	55	35,3	12	7,7	11	7,1	13	8,3
	ÖE			2	16,7	4	33,3	4	33,3	2	16,7		
2. İş garantisi	Ö	11	7,1	19	12,2	39	25,0	30	19,2	26	16,7	31	19,9
	ÖE			2	16,7	5	41,7	2	16,7	2	16,7	1	8,3
3. Çalışma koşulları (yarım gün, yaz tatili)	Ö	16	10,3	35	22,4	46	29,5	24	15,4	12	7,7	23	14,7
	ÖE					3	25,0	3	25,0	5	41,7	1	8,3
4. Ailenin isteği	Ö	19	12,2	21	13,5	24	15,4	29	18,6	25	16,0	38	24,4
	ÖE			2	16,7			5	41,7	4	33,3	1	8,3
5. Bir yıl daha boşta kalmamak	Ö	15	9,6	51	32,7	32	20,5	12	7,7	21	13,5	25	16,0
	ÖE			4	33,3	6	50,0	2	16,7				
6. Üniversite diploması almak	Ö	10	6,4	45	28,8	45	28,8	21	13,5	16	10,3	19	12,2
	ÖE	1	8,3	4	33,3	4	33,3	1	8,3	2	16,7		
7. Turizm, çevirmenlik vb. işlerde de çalışabilme olanağı	Ö	5	3,2	56	35,9	44	28,2	13	8,3	12	7,7	26	16,7
	ÖE	1	8,3	2	16,7	8	66,7	1	8,3				
8. Diğer (Lütfen belirtiniz) ……	Ö	142	91,0	8	5,1	5	3,2	1	,6	0	0	0	0
	ÖE	12	100,0										

Yukarıdaki tabloda verilen seçenekler aslında Anabilim Dalımızın seçilmesinde az ya da çok rol oynayabilecek seçeneklerdir. Bu doğrultuda, 1. ve 4. seçenek dışındakilerin ağırlıkları öğrencilerde birbirine yakın görünmektedir. Bu etmenlerin tümünün Anabilim Dalımızın seçilmesinde önemli rol oynadığı düşüncesi öğretim elemanlarında daha belirgindir; ağırlık 7. seçenektedir.

Bu tablo, öğrencilerin okuyacakları programı seçerken mezuniyet sonrasını araştırıp araştırmadıkları sorusunu akla getirmektedir. Araştırsalar da, aslında fazla program seçeneği olmadığı görülecektir. Öğrencilerimiz İngilizce puanıyla geldikleri için, puanlarının tutacağına inanmaları durumunda önce İngilizce öğretmenliği programını tercih etmektedir. Türkiye koşullarında İngilizceden sonra akla gelen ilk ikinci yabancı dil Almanca olduğu için, öğrencilik ve mezuniyet sonrası koşulları ne olursa olsun Almanca öğretmenliği programlarına yönelim olmaktadır diye düşünüyoruz.

Programı kim(ler) hazırlamalı?

Eğitim Fakültelerinde 1998-1999 Eğitim-Öğretim Yılı'nda herkesi bağlayıcı yeni ders programlarının yürürlüğe konmasından sonra, programların hazırlanmasında kimlerin etkin rol oynayacağı konusu en çok tartışılan konulardan birisi olmuştur. Bakalım öğrenciler ve öğretim elemanları bu konuda ne diyor?

Tablo 2

		Yanıt yok		Tamamen dikkate alınmalı		Çoğunlukla dikkate alınmalı		Dikkate alınmalı		Çok az dikkate alınmalı		Hiç dikkate alınmamalı	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Konunun uzmanı öğretim elemanları hazırlamalı	Ö	5	3,2	115	73,7	30	19,2	5	3,2	1	,6		
	ÖE			11	91,7	1	8,3						
2. Her Eğitim Fakültesi kendi programını hazırlamalı	Ö	15	9,6	84	53,8	35	22,4	13	8,3	8	5,1	1	,6
	ÖE			3	25,0	3	25,0	5	41,7	1	8,3		
3. Fakültelerarası işbirliğiyle hazırlanmalı	Ö	21	13,5	34	21,8	34	21,8	46	29,5	15	9,6	6	3,8
	ÖE							8	66,7			1	8,3
4. YÖK herkesi bağlayıcı program hazırlamalı (şimdiki gibi)	Ö	29	18,6	17	10,9	14	9,0	31	19,9	30	19,2	35	22,4
	ÖE	2	16,7							8	66,7	2	16,7
5. YÖK ve MEB birlikte hazırlamalı	Ö	29	18,6	22	14,1	15	9,6	39	25,0	25	16,0	26	16,7
	ÖE	1	8,3							3	25,0	6	50,0
6. Öğrenciler hazırlamalı	Ö	28	17,9	14	9,0	17	10,9	43	27,6	33	21,2	21	13,5
		1	8,3							3	25,0	4	33,3
7. Kim hazırlarsa hazırlasın, komisyonda öğrenci bulunmalı	Ö	13	8,3	77	49,4	22	14,1	24	15,4	12	7,7	8	5,1
	ÖE			2	16,7	3	25,0	6	50,0			1	8,3
8. Diğer (Lütfen belirtiniz)	Ö	156	100,0										
	ÖE	12	100,0										

Programın konunun uzmanı öğretim elemanlarınca hazırlaması, her iki denek grubunda da en çok dikkate alınması istenen; YÖK tek başına ya da MEB'le birlikte herkesi bağlayıcı program hazırlaması ise kimsenin istemediği seçenekler olarak görülüyor. Öğrencilerin komisyonda bulunma isteği de dikkate değer (% 49.4).

Bu eğilimi doğal karşılamak gerekir. Çünkü Ankara'da hazırlanan programlar dar bir kadro tarafından, sadece komisyon üyelerinin geldikleri üniversitenin koşulları göz önünde bulundurularak hazırlanmaktadır. Hatta İngilizce öğretmenliği için hazırlanan program, ders adlarındaki "İngiliz(ce)" sözcüğü değiştirilerek diğer yabancı dil öğretmenliklerine uyarlanmaktadır; YÖK'ün Mart 2006'da üniversitelere gönderdiği İngilizce öğretmenliği program taslağını hazırlandığı halde diğer öğretmenlikler için böyle bir çalışma yapılmaması da bunu göstermektedir. Oysa Türkiye'deki her programın koşulları aynı değildir. Hele hele İngilizce ve Almanca öğretmenliklerinin durumu birbirine hiç benzememektedir. Öğrenciler İngilizce öğretmenliğine hazır İngilizce bilgisiyle gelirken, bizler uzun süre temel Almanca öğretmeye çalışmaktayız.

Programın genel amaçları neler

Anabilim Dalımızın amaçlarına ilişkin konularda öğrencilerle öğretim elemanlarının görüşleri çatışıyor. Öğretim elemanları toplumsal faydadan yola çıkarken, öğrenciler temel ihtiyaçlarının belirleyici olmasını istemektedir (Tablo 3). Öğrencilerin geleceğe yönelik kaygıları nedeniyle bu sonucu doğal karşılamak gerekir.

Tablo 3

	Öğrenci		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Toplumsal fayda	47	30,1	10	83,3
Öğrencinin temel ihtiyaçları	80	51,3	0	0
Demokratik idealler	14	9,0	0	0
Bilimsel ve teknolojik gelişmeler	12	7,7	2	16,7
Diğer	1	,6	0	0
Toplam	154	98,7	12	100,0
Yanıt yok	2	1,3	0	0
Genel toplam	156	100,0	12	100,0

Hangi alanlara yönelik amaçlar yer almalı?

Programda ağırlıklı olarak hangi alanlarda amaçların yer alması gerektiği konusunda da öğretim elemanları ile öğrencilerin görüşleri arasında koşutluk sözkonusu; ağırlıklı olarak bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanların tümüne yer verilmesi istenmektedir (Tablo 4).

Tablo 4

	Öğrenci		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Bilişsel alan	17	10,9	2	16,7
Duyuşsal alan	7	4,5	0	0
Psikomotor alan	4	2,6	0	0
Hepsi	128	82,1	8	66,7
Toplam	156	100,0	10	83,3
Yanıt yok	0	0	2	16,7
Genel toplam	156	100,0	12	100,0

Eğitim süresince okulda verilen dersler hangi alanlara yönelik?

Tablo 5, eğitim süresince okulda verilen derslerin hangi alanlara yönelik olduğu görüşü konusunda bilgi vermektedir. Bilgi aktarmaya yönelik olduğu ve beceri kazandırmadığına ilişkin görüş hem öğrencilerde hem de öğretim elemanlarında ağır basmaktadır.

Tablo 5

	Öğrenci		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Bilgi	98	62,8	7	58,3
Beceri	0	0	0	0
Değer-tutum	8	5,1	0	0
Hepsi	49	31,4	5	41,7
Toplam	155	99,4	12	100,0
Yanıt yok	1	,6	0	0
Genel toplam	156	100,0	12	100,0

Derslerle ilgili bilgi veriliyor mu?

Anabilim Dalımızı seçen bir öğrenci, öğrenimi süresince beklediği ya da beklemediği bir programla karşılaşabilir; öğretim elemanlarının verdikleri derslerin içeriği, amaçları, yöntemleri ve değerlendirme biçimiyle ilgili bilgi sahibi olmayabilir. Böyle bir durum öğrencinin başarısına olumsuz yansıyacaktır. Acaba bu konuda öğrenci ve öğretim elemanlarını ne düşünmektedir? Tablo 6, iki grup arasındaki küçük farklılıklara karşın öğrencilerin program konusunda bilgilendirildiklerini göstermektedir.

Tablo 6

Öğretim elemanları size verdikleri derslerin içeriği, amaçları, yöntemleri ve değerlendirme biçimiyle ilgili bilgi veriyor mu?	Öğrenciler		Öğretim Elemanları		Öğrenciye verdiğiniz derslerin içeriği, amaçları, yöntemleri ve değerlendirme biçimiyle ilgili bilgi veriyor musunuz?
	f	%	f	%	
Hepsi veriyor	23	14,7	8	66,7	Evet, her zaman
Çoğu veriyor	74	47,4	4	33,3	Çoğunlukla veriyorum
Yaklaşık yarısı veriyor	38	24,4	0	0	Arasıra veriyorum
Çok azı veriyor	21	13,5	0	0	Çok az veriyorum
Hiç verilmiyor	0	0	0	0	Hiç vermiyorum
Genel toplam	156	100,0	12	100,0	Genel toplam

Her dersin amacı açık olarak belirtilmiş mi?

Tablo 7'de "Programdaki her dersin amacı açık olarak belirtilmiş midir?" sorusuna verilen yanıtlar, Tablo 2'deki yanıtlarla örtüşmektedir; programdaki derslerin amacının açıkça belirtildiği konusunda görüşbirliği bulunmaktadır:

Tablo 7

	Öğrenci		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Evet	29	18,6	3	25,0
Kısmen	93	59,6	8	66,7
Hayır	27	17,3	1	8,3
Bilmiyorum	7	4,5	0	0
Genel toplam	156	100,0	12	100,0

Sahip olunması gereken mesleksel tutum ve davranışlar

Mezunlarımız bugüne kadar ya sınıf öğretmenliğine ya da İngilizce öğretmenliğine atanmıştır; ilk defa bu yıl kişi 50 Almanca öğretmeni olarak görevlendirilmiştir. Bu uygulamanın ihtiyaçla ilgili olmadığını, izlenen yanlış kültür ve yabancı dil politikalarının bir sonucu olduğunu hepimiz biliyoruz.

Mezunlarımız atansa da atanmasa da, amacımızın iyi Almanca öğretmeni yetiştirmek olduğunu kabul ettiğimiz için, iyi bir Almanca öğretmeninin sahip olması gereken mesleksel tutum ve davranışları da sorduk. Tablo 8'de görüldüğü gibi, öğrenciler de öğretim elemanları da belirtilen mesleksel tutum ve davranışlarının tümüne sahip olunması gerektiğini önemli ölçüde istemektedir.

Tablo 8

	Öğrenci		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Dilsel bilgi ve beceriler (Alm./Türk.)	13	8,3	0	0
Yöntem bilgisi	11	7,1	0	0
İletişim bilgisi	16	10,3	2	16,7
Genel kültür	5	3,2	0	0
Hepsi	110	70,5	10	83,3
Toplam	155	99,4	12	100,0
Yanıt yok	1	,6	0	0
Genel toplam	156	100,0	12	100,0

Anılan mesleksel tutum ve davranışlar Almanca Öğretmenliği programında yer alıyor mu?

Peki Tablo 8'de sözü edilen mesleksel tutum ve davranışlar Almanca Öğretmenliği programında ne derecede yer almaktadır? Tablo 9'dan anlaşıldığı üzere öğrencilerin bu konudaki görüşleri de olumludur: Tamamen + genellikle = % 70.5; hiç + çok az + az = % 28.9. Öğretim elemanlarının görüşleri öğrencilere oranla biraz olumsuzdur.

Tablo 9

	Öğrenci		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Hiç	4	2,6	0	0
Çok az	15	9,6	1	8,3
Az	26	16,7	5	41,7
Genellikle	69	44,2	4	33,3
Tamamen	41	26,3	2	16,7
Toplam	155	99,4	12	100,0
Yanıt yok	1	,6	0	0
Genel toplam	156	100,0	12	100,0

Alanlara göre derslerin yeterlilik düzeyleri

Tablo 9'daki sonuçlar, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı programındaki öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin yeterlilik düzeyleriyle ilgili Tablo 10'daki verilerle de çelişmemektedir.

Ancak burada öğrencilerin genel kültür derslerini yetersiz bulduğunu gözlemliyoruz; bu görüş, deneyimlerimize ters düşmektedir. Nitekim doğrudan Almanca öğrenmeye/öğretmeye yönelik olmayan derslere – bölüm dersleri olmadıkları gerekçesiyle - öğrencilerin her zaman soğuk baktığını biliyoruz. Örneğin *Atatürk İlkeleri ve İnkilap Tarihi* aslında genel kültür dersidir; ama programdan kaldırılması en çok istenen ders budur. Eskiden programımızda yer alan *Alman Düşünce Tarihine Giriş* dersine gösterilen tepki de henüz belleklerdedir.

Alan bilgisi derslerinin yeterli olduğu biçimindeki öğrenci görüşü keza öğrencilerin her gün işitmeye alıştığımız şikayetlerine ters düşmektedir. Aynı şeyi öğretim elemanları için de söyleyebiliriz. Çünkü en çok dillendirilen sıkıntı, öğrencilerin – istisnalar hariç – sıfır Almanca bilgisiyle gelmesi, hazırlık sınıfından sonra ise alandışı derslerin yoğunlukta olması ve edebiyat, dilbilim, yöntemler bir yana orta düzeyde Almanca bile öğrenilememesidir.

Tablo 10

		Yanıt yok		Tamamen yeterli		Yeterli		Biraz yeterli		Çok az yeterli		Hiç yeterli değil	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Genel kültür dersleri	Ö	1	,6	8	5,1	25	16,0	50	32,1	40	25,6	32	20,5
	ÖE					2	16,7	3	25,0	5	41,7	2	16,7
2. Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri	Ö	3	1,9	24	15,4	70	44,9	39	25,0	14	9,0	6	3,8
	ÖE			4	33,3	6	50,0	2	16,7				
3. Alan dersleri	Ö	3	1,9	45	28,8	67	42,9	23	14,7	14	9,0	4	2,6
	ÖE			2	16,7	4	33,3	3	25,0	3	25,0		

Almanca öğretmenliğini bitiren öğrencinin kazanacağı tutum ve davranışlar

Tablo 11, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı'nı bitiren bir öğrencinin kazanmasını arzu edebileceğimiz türden ideal tutum davranışları içermektedir. Bu tutum ve davranışların ne ölçüde kazanılması gerektiğine ilişkin yanıtlar ise aşağıdaki gibidir. Doğal olarak ağırlık olumlu olan *tamamen* ve *çoğunlukla* seçeneklerindedir.

Tablo 11

		Yanıt yok		Tamamen		Çoğunlukla		Biraz		Çok az		Hiç	
		f	%	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%
1. Öğrencilerin her türlü gelişimlerine yardımcı olmalı	Ö	1	,6	95	60,9	52	33,3	8	5,1				
	ÖE			7	58,3	4	33,3	1	8,3				
2. Bulunduğu çevrenin, ülkenin, dünyanın sosyal sorunlarıyla ilgilenmeli ve çözümüne katkıda bulunmalı	Ö	1	,6	59	37,8	71	45,5	23	14,7	1	,6	1	,6
	ÖE			5	41,7	5	41,7	2	16,7				
3. Boş zamanlarını en yararlı şekilde değerlendirmeli ve çevresini de buna teşvik etmeli	Ö			78	50,0	63	40,4	15	9,6	1	,6		
	ÖE			6	50,0	5	41,7	1	8,3				
4. Uygulamada gerekli olan yıllık, ünite ve planları yapma bilgi ve becerisini kazanıp, bunlardan yararlanma yollarını bilir.	Ö	2	1,3	85	54,5	55	35,3	13	8,3	1	,6		
	ÖE			5	41,7	7	58,3						
5. Öğrencileriyle, öğretmen arkadaşlarıyla, okul personeli ve velilerle diyalog kurmalı ve onlarla işbirliği yapmalı	Ö	1	,6	101	64,7	38	24,4	15	9,6			1	,6
	ÖE			9	75,0	3	25,0						
6. Başka (lütfen belirtiniz)	Ö	146	93,6	9	5,8			1	,6				
	ÖE	9	75,0	3	25,0								

Programın içeriğiyle ilgili görüşler

Bu çalışmanın en önemli ayağını programın içeriğine ilişkin sorular oluşturmaktadır. Çünkü başarı ya da başarısızlık, öğrencilerce de öğretim elemanlarınca da önemli ölçüde programın içeriğine bağlanmaktadır. Taraflarca benimsenen bir programla bütün sorunların çözülebileceği varsayılmaktadır ya da sanılmaktadır.

Bu nedenle Öğrenci ve öğretim elemanlarının ÇÜEF Alman Dili Eğitimi AD programında yer alan dersler konusundaki görüşlerini almayı gerekli gördük. Derslerden haftalık ders saatinin a) artırılmasını, b) azaltılmasını, c) aynı kalmasını, ç) programdan kaldırılmasını, d) programda olmayıp da eklenmesini istedikleri dersleri belirtmelerini istedik.

Tablo 12

Haftalık ders saatinin				**Öğrenci**						**Öğretim Elemanı**					
				artırılmasını isteyenler		azaltılmasını isteyenler		aynı kalmasını isteyenler		artırılmasını isteyenler		azaltılmasını isteyenler		aynı kalmasını isteyenler	
HAZIRLIK	**T**	**U**	**K**	**Kişi**	**%**	**Kişi**	**%**	**Kişi**	**%**	**Kişi**	**%**	**Kişi**	**%**	**Kişi**	**%**
Grammatik	8	0	0	57	36,54	3	1,92	96	61,54	2	16,67	0	0,00	10	83,33
Textarbeit	8	0	0	28	17,95	8	5,13	120	76,92	1	8,33	0	0,00	11	91,67
Textproduktion	8	0	0	29	18,59	9	5,77	118	75,64	1	8,33	0	0,00	11	91,67
Mündliche Kommunikation	4	0	0	82	52,56	4	2,56	70	44,87	3	25,00	0	0,00	9	75,00
1. YY 1. SINIF															
YAL-111 Almanca Dilbilgisi I	4	0	4	47	30,13	9	5,77	100	64,10	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-113 Konuşma Becerileri I	6	0	6	62	39,74	12	7,69	82	52,56	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAL-115 Okuma Becerileri I	4	0	4	40	25,64	6	3,85	110	70,51	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-117 Yazma Becerileri I	4	0	4	42	26,92	6	3,85	108	69,23	1	8,33	0	0,00	11	91,67
TD – 105 Türkçe I:Yazılı Anlt.	2	0	2	15	9,62	26	16,67	115	73,72	0	0,00	0	0,00	12	100,00
Aİ – 101 Atatürk İlk.ve Ink. Tar. I	2	0	2	15	9,62	37	23,72	104	66,67	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAL-109 Öğretmenlik	3	0	3	34	21,79	3	1,92	119	76,28	0	0,00	1	8,33	11	91,67

Mesl. Giriş															
ENF-101Temel Bilgi Tekn. Kul. I	2	2	3	28	17,95	14	8,97	114	73,08	1	8,33	1	8,33	10	83,33
2. YY															
YAL-112 Almanca Dilbilgisi II	4	0	4	58	37,18	8	5,13	90	57,69	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-114 Konuşma Becerileri II	6	0	6	58	37,18	12	7,69	86	55,13	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAL-116 Okuma Becerileri II	4	0	4	35	22,44	5	3,21	116	74,36	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-118 Yazma Becerileri II	4	0	4	38	24,36	6	3,85	112	71,79	1	8,33	0	0,00	11	91,67
TD – 106 Türkçe I:Sözlü Anlt.	2	0	2	11	7,05	31	19,87	114	73,08	0	0,00	0	0,00	12	100,00
AL – 102 Atatürk İlk.ve Ink. Tar. II	2	0	2	13	8,33	30	19,23	113	72,44	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAS-102 Seçmeli I: Sözcük Bilgisi	2	0	2	29	18,59	17	10,90	110	70,51	1	8,33	1	8,33	10	83,33
YAS-104 Seçmeli I: Çeviri Alıştır.	2	0	2	43	27,56	9	5,77	104	66,67	1	8,33	0	0,00	11	91,67
ENF-106Temel Bilgi Tekn. Kul. II	2	2	3	23	14,74	14	8,97	119	76,28	1	8,33	1	8,33	10	83,33
3. YY 2. SINIF															
YAL-201 İleri Okuma Becerileri I	3	0	3	25	16,03	11	7,05	120	76,92	1	8,33	0	0,00	11	91,67
YAL-203 Alman Edeb.Giriş I	3	0	3	24	15,38	9	5,77	123	78,85	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-231 Dilbilimine Giriş	3	0	3	18	11,54	10	6,41	128	82,05	1	8,33	0	0,00	11	91,67
BİL-203 Bilgisayar	2	2	3	31	19,87	15	9,62	110	70,51	0	0,00	2	16,67	10	83,33
TA – 201 Türkçe Ses ve Biç.Bil.	3	0	3	3	1,92	36	23,08	117	75,00	0	0,00	4	33,33	8	66,67
E-211 Gelişim ve Öğrenme	3	0	3	26	16,67	3	1,92	127	81,41	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAI-201 2.Yab.Dil (İngilizce)	4	0	4	43	27,56	8	5,13	105	67,31	0	0,00	0	0,00	12	100,00
4. YY															
YAL-202 İleri Yazma Becerileri	3	0	3	30	19,23	10	6,41	116	74,36	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-204 Alman Ed.Giriş II	3	0	3	20	12,82	9	5,77	127	81,41	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL- 232 Diledinimi	3	0	3	19	12,18	9	5,77	128	82,05	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-206 Alm. Öğrt. Yaklaşımlar	3	0	3	23	14,74	5	3,21	128	82,05	0	0,00	1	8,33	11	91,67
TA-202 Tümce. Bil.ve Anlambilim	3	0	3	6	3,85	26	16,67	124	79,49	0	0,00	4	33,33	8	66,67
E -212 Öğretim Planlama ve Değ.	3	2	4	22	14,10	4	2,56	130	83,33	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAI-202 2.Yab.Dil (İngilizce)	4	0	4	40	25,64	7	4,49	109	69,87	0	0,00	0	0,00	12	100,00
5. YY 3. SINIF															
YAL-331 Dilbilimine Giriş II	3	0	3	11	7,05	9	5,77	136	87,18	1	8,33	1	8,33	10	83,33

YAL-333 Kısa Öyk.İncl.veÖğrt.	3	0	3	18	11,54	18	11,54	120	76,92	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAL-335 Çeviri A/T	3	0	3	35	22,44	9	5,77	112	71,79	1	8,33	0	0,00	11	91,67
YAL-337 Özel Öğrt.Yönt. I	2	2	3	17	10,90	5	3,21	134	85,90	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-347 Öğr.Tek.ve Mat.Gelişim I	2	2	3	12	7,69	14	8,97	130	83,33	0	0,00	2	16,67	10	83,33
YAI-301 2.Yab.Dil (İngilizce)	4	0	4	37	23,72	9	5,77	110	70,51	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAS-339 Seçmeli II: Karşl.Dilb.	3	0	3	12	7,69	23	14,74	121	77,56	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAS-351 Seçmeli II: Karşl. Ülke Bil.	3	0	3	8	5,13	23	14,74	125	80,13	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAS-343 Seçmeli III: Toplum Dilb.	2	0	2	8	5,13	17	10,90	131	83,97	1	8,33	3	25,00	8	66,67
YAS-353 Seçmeli III: Yab. Dil Öğrt. Teknoloji Kullanımı	2	0	2	24	15,38	10	6,41	122	78,21	0	0,00	1	8,33	11	91,67
6. YY															
YAL-332 Araştırma Becerileri	3	0	3	19	12,18	7	4,49	130	83,33	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-334 Roman İnc.ve Öğretim.	3	0	3	12	7,69	23	14,74	121	77,56	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAL-338 Özel Öğretim Yöntem. II	2	2	3	15	9,62	6	3,85	135	86,54	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAL-340 Çocuklara Yab. Dil Öğrt.	3	0	3	38	24,36	4	2,56	114	73,08	1	8,33	0	0,00	11	91,67
YAI- 302 2.Yab.Dil (İngilizce)	4	0	4	40	25,64	9	5,77	107	68,59	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAS-346 Seçmeli IV: Metin Dilbilim	3	0	3	11	7,05	14	8,97	131	83,97	0	0,00	2	16,67	10	83,33
YAS-350 Seçmeli IV:Çeviri T/A	3	0	3	20	12,82	5	3,21	131	83,97	1	8,33	0	0,00	11	91,67
E-312 Sınıf Yönetimi	2	2	3	23	14,74	5	3,21	128	82,05	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAL-342 Okul Deneyimi I	1	4	3	33	21,15	5	3,21	118	75,64	0	0,00	1	8,33	11	91,67
7. YY 4. SINIF															
YAL-443 Alm. Sınav Haz. ve Değr.	3	0	3	25	16,03	3	1,92	128	82,05	0	0,00	2	16,67	10	83,33
YAL-445 Drama (Oyun) İnc. Öğrt.	3	0	3	9	5,77	26	16,67	121	77,56	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAL-447 Matr. Değr. Ve Uygulama	3	0	3	15	9,62	9	5,77	132	84,62	0	0,00	3	25,00	9	75,00
YAL-449 Konu Alanı Ders Kit. İnc	2	2	3	9	5,77	10	6,41	137	87,82	1	8,33	4	33,33	7	58,33
YAL-451 Okul Deneyimi II	1	4	3	23	14,74	3	1,92	130	83,33	0	0,00	2	16,67	10	83,33
YAI-401 2.Yab.Dil (İngilizce)	4	0	4	34	21,79	9	5,77	113	72,44	0	0,00	0	0,00	12	100,00

YAS-453 Seçmeli V. Çeviri A/T	3	0	3	19	12,18	8	5,13	129	82,69	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAS-457 Seçmeli V: 2. Yab. Dil Öğrt.	3	0	3	16	10,26	6	3,85	134	85,90	1	8,33	0	0,00	11	91,67
YAL-459 Bitirme Çalışması I	2	2	3	9	5,77	29	18,59	118	75,64	0	0,00	0	0,00	12	100,00
8. YY															
YAL-444 Çeviri T – A	3	0	3	23	14,74	10	6,41	123	78,85	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-446 Şiir İnc. ve Öğrt.	3	0	3	6	3,85	27	17,31	123	78,85	0	0,00	1	8,33	11	91,67
YAI-402 2.Yab.Dil (İngilizce)	4	0	4	32	20,51	9	5,77	115	73,72	0	0,00	0	0,00	12	100,00
E-402 Rehberlik	3	0	3	23	14,74	2	1,28	131	83,97	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL- 460 Bitirme Çalışması	2	2	3	14	8,97	24	15,38	118	75,64	0	0,00	0	0,00	12	100,00
YAL-452 Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5	21	13,46	2	1,28	133	85,26	0	0,00	0	0,00	12	100,00

Tablo 12'ye göre öğrencilerce en çok artırılması istenenler dersler: Almanca Dilbilgisi, Almanca Konuşma, İleri Okuma Becerileri, 2.Yabancı Dil İngilizce, İleri Yazma Becerileri, Almancadan Türkçeye Çeviri, Çocuklara Yabancı. Dil Öğretimi; azaltılması istenenler ise: Türkçe I:Yazılı Anlatım, Atatürk İlkeleri ve İnkilap Tarihi, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Türkçe Ses ve Biçim Bilgisi, Tümce. Bilgisi ve Anlambilim, Seçmeli II: Karşılaştırmalı Dilbilgisi, Kısa Öykü İnceleme ve Öğretimi, Roman İnceleme ve Öğretimimi, Drama (Oyun) İnceleme ve Öğretimi, Bitirme Çalışması olarak saptanmıştır.

Kredisinin artırılması istenen derslerin daha çok alan bilgisine yönelik dersler olduğunu görüyoruz. Nitekim öğrenciler de gerek Almanca sözlü gerekse yazılı anlatımda eksikliklerini hissetmektedir. Aslında bir türlü üretken duruma geçirilemedikleri konuşma derslerini hariç tutarsak, eksikliklerini gidermek isterken daha ziyade geleneksel öğrenme yöntemlerine ya(t)kın derslere ağırlık verilmesini istemektedir.

İngilizcenin artırılmasını istemenin arkasındaysa, İngilizce derslerinin toplamını kırk krediye tamamlama ve fırsat çıkması durumunda İngilizce öğretmenliğine atanma düşüncesi yatmaktadır.

Kredisinin azaltılması istenen dersler konusunda ise öğrenciler tam bir yanılgı içerisindedir. Burada genel kültür derslerine, yabancı dilin öğreniminde sağlam bir altyapı oluşturmada vazgeçilmez bir yeri olan Türkçe bilgisi derslerine ve özellikle daha çok Almanca okumayı gerektiren edebiyat derslerine karşı bir tepki gözlemliyoruz. Ancak kredisinin azaltılması ya da artırılması istenen dersler açısından çıkan oranlar, aynı kalmasını isteyenlerin oranı yanında önemsiz kalmaktadır. Öğretim elemanlarında azaltma ya da eksiltme eğilimi daha da zayıftır; programın aynı kalması düşüncesi çok ağır basmaktadır.

Programda yarıyıllara göre olmayıp da öğrencilerin eklenmesini istedikleri derslerse şunlardır:

- Hazırlık sınıfı: Fonetik, konuşma, İngilizce, Türkçe, gramer, bilgisayar
- 1. Yarıyıl: konuşma, gramer, genel kültür, öğretmenlik mesleğine giriş, İngilizce, Türkçe
- 2. yarıyıl: Sözcük bilgisi, konuşma, Textproduktion, Alman tarihi ve kültürü, genel kültür, öğretmenlik mesleğine giriş, İngilizce, Türkçe, gramer
- 3. yarıyıl: Gramer, sözcük bilgisi, konuşma, çeviri, Alman tarihi ve kültürü, genel kültür, öğretmenlik mesleğine giriş, okul deneyimi, İngilizce, Türkçe, çeviri, Türk halk bilimi
- 4. yarıyıl: Gramer, sözcük bilgi, konuşma, çeviri, ülkebilgisi, Alman tarihi ve kültürü, öğretmenlik mesleğine giriş, okul deneyimi, İngilizce/ Fransızca, Türkçe, çeviri, drama
- 5. yarıyıl: Sözcük bilgisi, konuşma, Textarbeit, gramer, Avrupa tarihi ve kültürü, çocuklara yabancı dil öğretimi,

öğretmenlik mesleğine giriş, İngilizce, Türkçe, insanlık tarihi, bilgisayar

- 6. yarıyıl: Sözcük bilgisi, konuşma, Hörfertigkeit, gramer, Fransızca ya da başka bir y.dil Psycholinguistik, gençlere yabancı dil öğretimi, öğretmenlik mesleğine giriş, İngilizce, Türkçe, bilgisayar
- 7. Yarıyıl: Konuşma,, gramer, yetişkinlere yabancı dil öğretimi, öğretmenlik mesleğine giriş, İngilizce, Türkçe, bilim tarihi, İtalyanca
- 8. Yarıyıl: Konuşma, öğretmenlik mesleğine giriş, İngilizce, Türkçe, gramer, bilim tarihi, Almanca yazılı anlatım, İtalyanca

Öğrencilerin olmayıp da eklenmesini istedikleri dersler konusunda - anketin genelinde olduğu gibi – çok duyarlı davrandıkları söylenemez. Tutarsızlık, aşağıdan üst dönemlere doğru artmaktadır. Nitekim bazı yarıyıllarda olan dersleri tekrar yazılmıştır. Bunun dışında, Almanca konuşma, Almanca dilbilgisi ve Türkçe derslerinin her yarıyılda, sözcük bilgisinin ise 1.–7. yarıyıllarda olmasını istemektedirler. Görüldüğü üzere en çok istenen dersler temel Almanca öğrenmeye yönelik derslerdir; açıkçası tüm yarıyıllardaki öğrenimin hazırlık sınıfı niteliğinde olması istenmektedir. bu durum, öğrencilerimizin bu konudaki eksikliklerinin bilincinde olmalarına karşın, diğer anket sorularında bunu açıkça ifade etmekten kaçındıklarını göstermektedir.
Diğer yarıyıllara da eklenmesi az önerilen dersler edebiyat ve dilbilimle ilgili derslerdir. Özellikle edebiyat derslerinin alan dersi olmanın yanında genel kültür (Alman dili ve kültürü) dersleri de olması, öğrencilerin bu konuda yukarıda yapılan önerilerine kuşku düşürmektedir. Diğer önemli çelişki, Türkçe ilgili derslerin azaltılması istenirken, artırılmasını isteyenlerin de olmasıdır.

Öğretmenlik meslek derslerinin artırılması birçok yarıyıla yayılması da önerilmektedir. Buradaki öneriler, Tablo 10'daki "alanlara göre derslerin yeterlilik düzeyleri" verileriyle çok çelişmektedir. Zaten en önemli saptamamız, öğrencilerin programın uygulanmasıyla ilgili konular, sorunlar ve çözüm önerileri konusunda bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olmalarıdır.

Buradaki veriler, aynı derslerin kimilerince kaldırılmasının, kimilerince başka yarıyıllara da eklenmesinin önerildiğini göstermektedir. Bu durum göstermektedir ki, çok temel dersler dışında – temel dersler belki toplam kredinin 1/3 ya da ¼'ü ile sınırlandırılabilir - program seçmeli sisteme dayandırılmalıdır; öğrenciler eksikliklerine ve ilgi alanlarına göre ders seçebilmelidir.

Öğretim elemanlarınca yapılan aşağıdaki ders ekleme önerilerinin ise Anabilim Dalımızın eksiklik ve gereksinimlerini yansıttığı görülmektedir:

- Hazırlık sınıfı: Almanca sesbilgisi
- 1. yarıyıl: Almanca sesbilgisi
- 2. yarıyıl: Almanca sesbilgisi
- 3. yarıyıl: İleri yazma becerileri, bilim tarihi
- 4. yarıyıl: İleri okuma becerileri, Alman düşünce tarihine giriş
- 5. yarıyıl: Alman düşünce tarihine giriş, T-A çeviri
- 6. yarıyıl: Karılaştırmalı dilbilgisi, Alman düşünce tarihine giriş, A-T Çeviri
- 7. yarıyıl: T-A çeviri, Alman edebiyatından seçmeler
- 8. yarıyıl: A-T çeviri, Alman edebiyatından seçmeler

Derslerin içeriği bilimsel gelişmelere göre oluşturuluyor mu?

Bir öğretim elemanına düşen görev, derslerin içeriklerini bilimsel gelişmelere göre biçimlendirmektir. Peki öğrenciler öğretim elemanlarını, öğretim elemanları da kendilerini bu bakımdan acaba nasıl değerlendiriyor?

Tablo 13

Öğretim elemanları derslerin içeriklerini bilimsel gelişmelere göre biçimlendiriyor mu?	Öğrenci		Öğretim Elemanı		Derslerin içeriklerini bilimsel gelişmelere göre biçimlendiriyor musunuz?
	f	%	f	%	
Hepsi	4	2,6	3	25,0	Her zaman
Çoğu	43	27,6	7	58,3	Çoğu zaman
Bir bölümü	67	42,9	2	16,7	Ara sıra
Çok azı	33	21,2	0	0	Çok ender
Hiçbiri	6	3,8	0	0	Hiçbir zaman
Toplam	153	98,1	12	100,0	Toplam
Yanıt yok	3	1,9	0	0	Yanıt yok
Genel toplam	156	100,0	12	100,0	Genel toplam

Yukarıdaki tabloda yer alan *hepsi, çoğu* ve *bir bölümü* seçenekleri % 73.1 gibi bir oran oluşturmaktadır ve bu oran olumsuz olan toplam orana göre oldukça yüksektir. Öğretim elemanlarının kendilerini çok pozitif değerlendirdi hemen göze çarpıyor. Bu konuda öğrencilerle öğretim elemanları arasında bir uzlaşımsızlık olduğunu görmekteyiz; anlaşılan o ki ya öğrencilerin ya da öğretim elemanlarının bilimsel gelişmelerin ne olduğu ve bunları izleme konusunda önemli sıkıntıları vardır.

Derslerin içeriği nasıl?

Anabilim Dalımızdaki derslerin ezbere dönük olduğu, mesleksel bilgi ve becerileri kazandırmada yeterli olmadığı gibi şikayetlerle sık sık karşılaşmışızdır. Bu şikayetler konusunda somut bilgi edinmek amacıyla, öğrenci ve öğretim aşağıdaki ifadelere ne ölçüde katıldıklarını sorduk. İşte yanıtlar:

Tablo 14

		Yanıt yok		Tamamen katılıyorum		Katlıyorum		Biraz katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Ansiklopedik (ezbere) bilgilerle dolu	Ö	3	1,9	25	16,0	48	30,8	41	26,3	24	15,4	15	9,6
	ÖE			2	16,7	5	41,7	3	25,0	2	16,7		
2. Mesleğe dönük	Ö	4	2,6	23	14,7	62	39,7	56	35,9	9	5,8	2	1,3
	ÖE					7	58,3	5	41,7				
3. Araştırmaya dönük	Ö	3	1,9	42	26,9	58	37,2	39	25,0	10	6,4	4	2,6
	ÖE					3	25,0	6	50,0	2	16,7	1	8,3
4. Uygulamaya dönük	Ö	9	5,8	29	18,6	40	25,6	46	29,5	23	14,7	9	5,8
	ÖE					2	16,7	6	50,0	3	25,0	1	8,3
5. Başka (Belirtiniz) ……..	Ö	155	99,4	1	,6								
	ÖE	12	100,0										

Dil öğrenimi sözkonusu olunca, kısmen ezbere bilgi olabilmektedir. Bu yüzden derslerin ezbere bilgiyle dolu olduğuna az ya da çok katılan % 73.1'lik oran kısmen hoş görülebilir. Ancak önemli olan şey, ezbere diye nitelediğimiz bilgiyi uygulama alanlarına transfer ederek canlandırmak ve kalıcı kılmaktır. Ne var ki *katılıyorum* skalasındaki diğer yanıtların oldukça yüksek olan oranı (mesleğe dönük: % 90.3; araştırmaya dönük: % 89.1; uygulamaya dönük: % 73.7), öğrencilerin bu konuda da kendi kendileriyle çeliştiklerini ve özdeğerlendirme konusunda nesnel olamadıklarını düşündürmektedir.

Öğretim elemanlarımız olumlu ile olumsuz arasında ortalarda bir yerde bulunmaktadır ve bu görüş gerçeği yansıtmaktadır diye düşünüyoruz.

Dersler gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandıracak nitelikte mi?

Tablo 14'e bakılırsa, programımızda yer alan dersler Almanca öğretmenliği için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandıracak niteliktedir. Nitekim Tablo 15 de bunu açıkça göstermektedir:

Tablo 15

	Öğrenci		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Evet	33	21,2	2	16,7
Kısmen	94	60,3	8	66,7
Hayır	28	17,9	2	16,7
Fikrim yok	1	,6	0	0
Genel toplam	156	100,0	12	100,0

Sorun varsa, nedeni?

Deneklere, *programda yer alan dersler Almanca öğretmenliği için gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazandıracak nitelikte değilse en önemli nedenin ne olduğu* soruldu. Tablo 16'daki yanıtlar, keza buraya kadar elde ettiğimiz birçok sonuçla (örneğin Tablo 12 ve 14 ile) çok çelişmektedir.

Tablo 16

	Öğrenci		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Almanca öğretmenliği için gerekli bazı derslerin bulunmaması	20	12,8	2	16,7
Amaçlara uygun olmayan gereksiz derslerin bulunması	53	34,0	5	41,7
Bir ders için ayrılan haftalık sürenin yetersiz olması	7	4,5	1	8,3
Derslerin birbirini tamamlamaması	14	9,0		
Derslerin uygulamaya dönük olmaması	18	11,5	4	33,3
Diğer	1	,6	0	0
Toplam	113	72,4	12	100,0
Yanıt yok	43	27,6	0	0
Genel toplam	156	100,0	12	100,0

Haftalık ders saatleri fazla mı?

Öğrenci ya da öğretim elemanı olarak haftalık ders saatleri fazlalığında da azlığından da yakınanlar az değildir. Haftalık ders saatleri fazla değil diyen öğrencilerin oranı (% 30.8), öğretim elemanlarının oranına (% 58.3) göre oldukça düşüktür (Tablo 17). Öğretim elemanları bu tabloya göre dersleri fazla bulmazken, Tablo 12 çerçevesindeki değerlendirmeye göre ders sayısının azaltılması yönünde görüş belirtmişlerdir.

Tablo 17

	Öğrenci		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Evet	32	20,5	0	0
Kısmen	75	48,1	3	25,0
Hayır	48	30,8	7	58,3
Toplam	155	99,4	10	83,3
Yanıt yok	1	,6	2	16,7
Genel toplam	156	100,0	12	100,0

Derslerin yarıyıllara göre dağılımı

Tablo 18, programda yer alan derslerin yarıyıllara göre dağılımı hakkındaki görüşleri yansıtmaktadır. Derslerin yarıyıllara birbirinden kopuk biçimde değil, kısmen birbirini tamamlar biçimde dağıtıldığı, buna karşın bazı derslerin dağılımında bütünlük olduğu, bazılarında olmadığı yönünde hem öğrencilerde hem öğretim elemanlarında görüş birliği vardır.

Tablo 18

	Öğrenci		Öğretim Elemanı	
	f	%	f	%
Dersler birbirini tamamlar biçimde yarıyıllara dağıtılmıştır	56	35,9	3	25,0
Dersler birbirinden kopuk biçimde yarıyıllara dağıtılmıştır	9	5,8	0	0
Bazı derslerin dağılımında bütünlük vardır, bazılarında yok	82	52,6	9	75,0
Diğer	2	1,3	0	0
Toplam	149	95,5	12	100,0
Yanıt yok	7	4,5	0	0
Genel toplam	156	100,0	12	100,0

SONUÇ

Metin içerisinde altbaşlıklardaki kısa yorumlarda düşüncelerimizi ortaya koyduk. Öğrencilerin anketiyle ilgili olarak çıkarabileceğimiz genel sonuç, programla ilgili sorunların niteliği ve niceliği konusunda tam bilgi sahibi olamadıklarıdır. Anketin sonuçları ile her gün karşılaştığımız ve çoğunluk tarafından paylaşıldığına inandığımız görüşler (şikayetler) arasında büyük farklar vardır. Bunu iki biçimde açıklamak olanaklıdır: Öğrenciler ya anketi yanıtlarken gerçek düşüncelerini yansıtmamışlardır, ya da derslerde karşılaştıkları başarısızlıkları o anda bir çıkış yolu olarak programın içeriğine ya da öğretim elemanına yüklemektedir. Bizce ikinci olasılık daha mantıklıdır. Çünkü anket adsız doldurulmuştur ve kimi öğrenciler görüşlerini sövgü derecesinde (!) belirtebilmişlerdir. Oysa yüz yüze konuşmalarda böyle bir şey olanaksızdır; buna karşın sözlü ortamlarda daha çok şikayet gözlenmiştir.

Öğrencilerin programla ilgili sorunların niteliği ve niceliği konusunda doğru tanı koymakta zorlandıklarını söyledik; bu durum, sorunların yanlış gerekçelendirilmesini de beraberinde getirecektir. Dolayısıyla beklenen başarının düzeyinin yakalanamaması durumunda öğrenci sorunu öncelikle kendinde değil, başka yerlerde arayacaktır; nitekim olan da budur. Bu yüzden sıkça çelişkiye düşülmektedir. Örneğin alandışı (Türkçeyle ilgili) derslerin azaltılmasının ya da kaldırılmasının önerilmesi ve genel kültür - anadili – yabancı dil öğrenimi ilişkisinin bilincinde olunamaması, öğrencilerin kısa yoldan hazır bilgiye ulaşma alışkanlığını göstermektedir. Bu ise konuyu "Öğretim mi, öğrenim mi?" tartışmasına getirmektedir.

Hem deneyimlerimiz hem anketimiz göstermiştir ki, öğrenciler genelde "öğretim"den yanadır; geleneksel eğitim sistemimiz de bunu tetiklemektedir; öğretim elemanı etkin olacak, dersi hazırlayacak ve sunacak, öğrencilerse dinleyecektir. Konu anlaşılsa da anlaşılmasa da genellikle soru soran olmaz; öğretim elemanı sorarsa, ancak o zaman konuşan olmaktadır. Derse gönüllü katılım azdır. Oysa ideal bir ortamda bile dinleyerek öğrenme olasılığı, görerek ya da bizzat yaparak öğrenmeye göre çok daha düşüktür. Öğrenciler "öğrenme"ye her zaman mesafeli yaklaşmıştır. Çünkü öğrenme hazırcılığı sevmez; yapmayı, üretmeyi, araştırmayı, edilgen değil etkin olmayı gerektirir[1].

Öğrencilerde olduğu gibi öğretim elemanlarından elde edilen verilere göre de – göreceli de olsa - programdan memnun olunduğu görüşü ağırlıklıdır. Bu sonuç, programla ilgili sohbetlerde sık sık dile getirilen görüşlere biraz ters düşmektedir. Ancak öğretim elemanlarının programa olumsuz bakmaması, çok olumlu baktıkları ve değişiklik istemedikleri anlamına gelmemektedir. Öğrencilerimizin Almanca bilmeden gelmesi ve Almanca anlatılan derslerin zor anlaşılması, Almanca bilgi eksiğini giderebilecek alan derslerinin artırılması için yeterli bir nedendir. Öğretim elemanlarının programla ilgili en olumsuz yaklaşımı, hiç esneklik içermemesiyle ve YÖK'çe bir tabu gibi dokundurulmamasıdır. Belki bu açıdan bakıldığında, şu anki YÖK'ün hazırladığı ve Almancaya da uyarlanacağı söylenen "İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı Önerisi" (Bak. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/yabanci_dil.rtf; 18.4.06) daha çok esneklik içermesi nedeniyle daha olumludur. Fakat bu uyarlama düşüncesi bile, İngilizce dışındaki programların sorunlu olacağına yönelik yeterli bir işarettir. Çünkü İngilizce öğretmenliği ile diğer yabancı dil öğretmenliklerinin öğrenci profili, sorunları çok farklıdır; dolayısıyla programları da farklı olmalıdır. Tanınan esneklik, bu farklılığı yaratmaya yetmeyebilir.

[1] A. M. C. Şengör 15.4.06 tarihli Cumhuriyet Bilim Teknik'teki "Üniversitede Öğretim mi Öğrenim mi?" yazısında bu sorunu çok iyi özetlemektedir

KAYNAKÇA

Balcı, T. / Aslan, O. (1999): Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Bölümünde Uygulanan Eski Ders Programı ile YÖK'ün Eğitim Fakültelerinin Alman Dili Eğitimi Anabilim Dallarında Uygulanmasını Öngördüğü Yeni Programın Karşılaştırılması. ÇÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 17. sayı, s. 46-57.

Eğitim Fakülteleri… (2006): Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi. T.C. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı. Mart 1998.Ankara. http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_ yetistirme_lisans_ programlari.htm. 05.03.2006

Tapan, N. / Polat, T. / Schmidt, H.-W. (Yay.) (2000): Berufsbezogene Deutschlehrerausbildung. Publikationen des Deutschlehrerverbandes, Nr. 2, İstanbul

Türkoğlu, A. / Erden, Ş. / Aslan, D. (2005): Okulöncesi Lisans Programında Okuyan Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunların İncelenmesi. Yayınlanmamış bildiri. 28-30 Eylül 2005'te Denizli'de düzenlenen 14. Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulmuştur).

Uslu, Z. (2002): Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinde Yeniden Yapılanma Programına Eleştirel Bir Yaklaşım. ÇÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 23. sayı, s. 33-38.